

פי' בבחי' כתר שמנענע וממשיך למטה אך דוקא באיש"ר דאגדתא כי אגדה היא בחי' חכמה שרוב סודות התורה גנוזין בה כמ"ש האר"ל. ואיש"ר אומרים בצבור שאז דוקא מנענע בכל בחי' ראשו משא"כ אחד העוסק בתורה אע"פ שהקב"ה קורא ושונה כנגדו מ"מ אין המשכה זו רק בחלק נפשו אבל בצבור ממשיכים בחי' כללות כו'. ובזה יובן ענין נ"ח משמאל ומוזוה מימין. מוזוה הוא בחי' המצות שהמוזוה היא בחי' העלא'. שבת האדם וכל מה שבתוכו בטל לה' אחד שכותבין במוזוה אחד ואהבת. כי בכל לבבך הוא בחי' התפלה בלב. ובכל נפשך היא בחי' התורה לקשר מחשבה במחשבה ודבור בדבור. ודברי אשר שמי בפ"ר. ובכל מאדך היא המוזוה שהיא בסוף ביתו עם כל הרכוש שבתוכו. ועי' נ"ח משמאל היא תורה אור שהיונים רצו להשיכם תורתך ותקנו להניחה על פתח הבית מבחוץ לר"ה. כי המל' נק' פתח הבית שממש כניסה ויציאה וכך כתיב בואת יבא אהרן אל הקדש כו'. וביציאתה לבי"ע הנה מל' בכל משלה. וצריך להמשיך גם שם בטורי דפרודא. על הרי בחר בחי' אור התורה והיא משמאל בחי' גבורות וזה היה בזמן בית שני כו'.

פרשת יגש

והנה במשכן לא היה נמצא עדיין תכלית השלימות שהיה רק דירת עראי של הקב"ה. כמ"ש ואחיה מתהלך באהל ובמשכן כו'. לכך נעשה כפי אופן סדר השתלשלות העולמות אך שנבאר כסדרן שבוה שמים קדמו לארץ. ולכן כותלי המשכן היו מקרשים שהן בחי' צומח. ורק קרקע המשכן הי' מעפר. שזהו כמו שהוא בהשתלשלות שהצומח למעלה מן הדומם ולכן נעשו הקרשים מארזים שהארו גדל בגובה מאד שזהו בחי' העליונה שבצומח כו' למעלה מעלה מבחי' תורתך שאין בו תוספת וגידול כלל. והמכסה על המשכן היה מיריעות ומעורות אילים ותחשים כו' שהוא בחינת החי שלמעלה במדרגה גם מבחי' הצומח. לפיכך היריעות שהם בחי' המקיפים שהיו פרושי' על כותלי המשכן היו מבחי' חי שהוא למעלה מבחי' צומח שממנו נעשו כותלי המשכן. נמצא שכי' נעש' כפי סדר מעלת ומדרגת ההשתלשלות בהשתלשלותן וכריאותן מלמעלה"ט שהוא בחי' שמים קדמו כו'. אבל במקדש היה נמצא בו תכלית השלימות כי היה דירת קבע של הקב"ה כמ"ש זאת מנוחתי עדי עד שהי' מעין עוה"ב מה שיהי' באלף השביעי כשיהי' מנוחה לחיי העולמים שאז תתעלה הארץ עליונה שהיא בחי' מל' דאצי' להיות למעלה מכולם. וכמ"ש אשת חיל עט"ב שתהי' עטרת לעיל לוי"א דאצילות. והיינו מצד שרשה שעלתה במחשבה הקדומה תחלה ארץ קדמה לשמים. לכן אף בבהמ"ק שהי' מעין עוה"ב נעשה עיקר הבית מאבנים ועפר שהם בחי' דומם שאף הגג והמעויבה שהיא בחי' המקיף נעשה מאבנים ועפר ולא מארזים שהוא כפי מה שיהיה לעיל שבחי' ארץ קדמה אי"ח עט"ב מצד שרשה כו' רק שכלונסאות של ארז שהיה בהתקרה הם היו בחי' תמכין לבד לעיקר התקרה הנעשה מבחי' דומם וכענין תמכין דאורייתא. (ועי' במ"א ע"פ מחר חדש כמ"ש יתנוגד לדוד ואנכי אהיה לך למשנה כו').

והנה נראה בעליל ג"כ בחי' זו שיש בהארץ מעלה יתירה והוא בחי' הבטול שיש בה שהיא מדרס תחת כפות רגלי הכל משא"כ הצומח שגדלים בגובה והתנשאות כו'. ובטול זה נמשך מצד שרשה הנעלה במחשבה שהמחשבה היא בחי' חשב מ"ה שהוא תכלית הבטול

שרה שבתוכו. נדפס: שהיונים, בדפרי: שהעובדי כוכבים.

דאוריית' מתקשרא בקובי"ה כמו ישראל מתקשרא באוריית' שאין להם ערך לגבי התורה אלא דמתקשראן בה. וכך התורה מתקשראת בקובי"ה כו'. וכדי שיומשך ויתפשט אוא"ס ב"ה המאציל בהתורה הוא ע"י נר מצוה שהיא בחי' אור"ר אור"י שהמצות הן בחי' העלאה כמו קרבנות שנעשו מן הבהמות להיות אשה ריח ניחוח. וכן תפלין של קלף מעור הבהמות. וציצית של צמר. והרי זו בחי' העלאה מדבר גשמי להיות התכללות ברוחניות אק"ב (וגם הם המשכות אך מפני שנעשות ע"י מעשה האדם בפומ"ה הרי הן העלאות שהאדם מעלה ומקשר אותן לאוא"ס הנמשך בתוכן משא"כ התורה היא המשכה לבדה קורא בתורה שקורא וממשיך מה שכבר היה כאדם הקורא לחברו כו') ועי' העלאה זו נעשה המשכת התורה. וזהו יהא שמו הגדול מבורך כי יש שם הוי"ה בחי' מל' כי הוי"ה הוא ד"א ושמו של הוי"ה דהיינו הגילוי הוא כמל' ושמם הגדול הוא כבחר (ופעם אמרו בזוהר דהיינו בבינה והכל א' כי התגלות עתיק בבינה) דהיינו מל' דא"ק ולכן אומרים מברך לעלם בלשון יחיד שהוא עולם האצי' שהוא רה"י דאיהו וחיותו חד לפי ששם הגדול הוא למעלה מהאצילות ונמשך באצי' וזהו הקב"ה מנענע בראשו.

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני וגו'. הנה כתיב קורות בחינו ארזים וגו'. והנה י"ל ההפרש בין המשכן לבית עולמים שהמשכן הי' מארזים כמ"ש עצי שטים עומדים והמכסה הי' מיריעות עזים ועורות אילים ועורות תחשים כו' והבהמ"ק הי' מאבנים ועפר דוקא (שאסור לעשות בו עץ בולט ואכסדראות של עץ כמ"ש הרמב"ם פ"א מהל' בית הבחירה וע' בס' החינוך מצוה תצ"ב) רק שהיו כלונסאות של ארז בתקרת האולם כו' וצ"ל זה מפני מה במשכן היו הארזים עיקר בבנין והעפר הי' רק בקרקע המשכן למטה. ובמקדש נהפוך הוא שהיו האבנים והעפר העיקר שאפי' הגג הי' מהן ולא היו עצים רק כלונסאות של ארז הנ"ל שהיו טפלים לעיקר הבנין. והענין כי הנה ידוע שיש בכל עולם ד' בחי' דצח"מ והדומם הוא למטה במדרגה מצומח והצומח למטה מן החי כו' והעליון שבכולם הוא בחי' המדבר ולכאורה תמה דא"כ מפני מה הארץ דוקא תוציא צמחה שהצומח יהי' גדל ונוגד ונמשך מעפר הארץ הלא הצומח הוא למעלה מהדומם שהוא העפר. אך הענין דלא ראי זה כראי זה שאע"פ שהדומם למטה במדרגה מן הצומח עכ"ז יש בו מעלה יתירה מצד שרשו שלמעלה מבחי' צומח וחי כו'. דהנה ידוע מחלוקת התנאים בגמ' (הגיגה יב.) חד אמר שמים קדמו לארץ כמ"ש בראשית ברא כו' את השמים ואת הארץ וחי"א ארץ קדמה כמ"ש ביום עשות כו' ארץ ושמים ואלו דא"ח שבמחשבה ארץ קדמה לשמים וכשנבאר ברא השמים תחלה. והענין כי סוף מעשה במח' תחלה פי' כי הארץ לפי שהיא סוף מעשה ע"כ שרשה במח' היא בבחי' תחלת המחשבה אבל השמים שהם תחלת המעשה הם אחרוני' במחשבה כי זהו הכלל שהסוף מעשה עולה תחלה במחשבה ולכן הצומח למעלה מהדומם וכן החי למעלה מהצומח כו' שזהו כפי סדר ההשתלשלות דצח"מ בעולמות שבחי' הדומם ועפר הארץ הוא בחי' סוף מעשה וצומח וחי למעלה ממנו במדרגה והוא ענין שמים קדמו לארץ. ומ"מ מצד שרשו במחשבה הקדומה הרי ארץ דוקא קדמה לכולם במחשבה. לכן דוקא בה יש הכח והיכולת להוציא צמחה מצד שרשה הנעלה ולכן הצומח והחי והמדבר כולם מקבלים ממנה כו'.

שרה עזים, נדפס: כו"ה, צ"ע מה ש"ר. – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

בגובה ומתוסף והולך. כך יוסף אליו שייכים עשרת השבטים. כמ"ש שם ושבטי ישראל חביריו נמצא הוא מרובה בשבטים יותר מיהודה. ש"ש זה נק' יוסף כי הוא הדעת עליון כו'. אך לעתיד לבא כשיתחברו שניהם יוסף ויהודה ביחד בתכלית היחוד האמיתי דהיינו מ"ש ויגש אליו יהודה וכמ"ש (איוב מ"א) אחד באחד יגשו וזה יהיה לע"ל אז יתעלה יהודה למעלה מיוסף כנ"ל ע"פ א"ח ע"כ. ולכן אז ועבדי דוד מלך על כל ישראל. וז"ש ולא יכול יוסף להתאפק כו' בהתודע יוסף אל אחיו דהיינו שנתחברו יוסף ויהודה בתכלית החבור והיחוד למיהוי אחד באחד כו'. (וע' ע"פ והיה מספר בנ"י כו' בענין ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו ושמו להם ראש אחד כו'. וע' בדרוש ברכת הזמון בענין שדהע"ה יברך על כוס יין המשומר שלע"ל כו' וע' ע"פ מחר חדש בענין יהונתן ודוד:

ובכל הנ"ל יובן ויבואר מ"ש בלוקטי הש"ס מהאר"י ז"ל בביאור מארז"ל בחלק (דק"ב סע"א) שתפשו הקב"ה לירבעם בן נבט ואמר לו חזור בך כו' א"ל מי בראש א"ל בן ישי בראש א"ל אי הכי לא בעינא. שהוא ממש הענין הנ"ל שהקב"ה רצה שירבעם יחזור בתשובה ואז יאיר בו מבחי' ומדרגת יוסף בחי' עץ אפרים כו'. וזהו אני ואתה וכן ישי נטייל בג"ע שיהי' מאיר בהם א"ס ב"ה בהאר"י רבה. וזהו אנ"י כו' א"ל מי בראש כי הוא רצה כמו שהיה עכשיו שבחינת ומדרגת יוסף הוא למעלה מבחי' יהודה לכן רצה הוא להיות בראש לגבי דוד אבל הקב"ה אמר לו שלע"ל יתעלה יהודה לכן בן ישי בראש כו' א"ל אי הכי לא בעינא שלא היה בו בחי' בטול ושפלות זה. וזשארז"ל גסות הרוח שבירבעם טרדתו כו'. ומעין זה נתבאר ג"כ במ"א בענין המרגלים שלא היה בהם ג"כ שפלות זו לגבי בחי' ארץ העליונה שדימו בעצמם שא"צ ליה להיות מעלמא דדכורא כולם אנשים כו'. אבל יוסף הצדיק ויהודה יתחברו לע"ל בתכלית היחוד למיהוי אחד באחד כנ"ל:

וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה. הנה ארז"ל שלש מטמוניות הטמין יוסף. אחת נתגלה לקרח ואחת נגלה לאנטונינוס. ואחת גנוזה לצדיקים לע"ל. ולהבין זה הנה כתיב אור זרוע לצדיק וידוע דהיינו בחי' אור קדמא דהוה נהיר מסייפי עלמא עד סייפי עלמא דגניו קוב"ה לצדיקיא. וענין הגניוה הזאת יובן דהנה בעבודת ה' ימצא ב' בחי' ומדרגות באהבת ה'. הא' הוא בחי' האהבה הנולדת ונמשכת מן ההתבוננות בגדולת אוא"ס ב"ה כשיעמיק בשכלו ברוממות גדולתו ית' יולד מזה התפעלות בתשוקה והתלהבות אליו ית' כי לפי שכלו יהולל איש שהמדות נמשכים אחר השכל וההתבוננות. אהבה זו היא בחי' הולדה חדשה שנמצאת מחדש ע"י השכל וההתבוננות. ויש בחי' ב' באהבה והוא הנק' אהבה מסותרת שהיא האהבה שיש בטבע תולדת הנפש האלקית שהיא חפצה בטבעה להתכלל בא"ס ב"ה שהוא מקורה ושרשה אלא שהיא אצלו בחי' העלם והסתור גדול ויציאתה אל הגלוי הוא ע"י התבוננות כמ"ש בתניא ונמצא כשיצאת אל הגלוי ע"י ההתבוננות אין זו הולדה חדשה מן השכל ממש שממנו נולדה האהבה שהרי אהבה זו כבר היתה מתחלה בנפש רק שהיתה בהעלם וע"י ההתבוננות יצתה מן ההעלם אל הגלוי. וזהו ענין מארז"ל נכנס יין יצא סוד. פי' סוד הוא בחי' אהבה מוסתרת הנ"ל ויציאת' אל הגלוי הוא ע"י ההתבוננות הנק' בשם יין יינה של תורה כו'. ובאמת מעלת ומדרגת אהבה זו המסותרת היא גדולה ורבה מבחי' האהבה

כמ"ש מרע"ה ונחנו מ"ה. ומשם נמשך ומתלבש בחי' הבטול בארץ ומצד זה תתעלה לע"ל להיות עט"ב לכן היה בהמ"ק מאבנים דוקא (וכמ"ש ג"כ במ"א ע"פ מזמור שיר חנוכת הבית דלכך אמרו בגמרא על כורש שהחמיץ כמה שחזר וצוה לערב בחי' צומח בבהמ"ק נדבכין די אבן גלל תלתא ונדבך די אע חדת כו' כי צ"ל כולו באבנים דוקא מטעם הנ"ל. ובתפלה הוא בחי' השתחויות שבשמ"ע קול דממה דקה. בחי' דומם ואותיות התפלה הם בחינת דומם) משא"כ בהמשכן שנעשה כפי סדר ההשתלשלות דעכשיו שבחי' צומח למעלה מהדומם שמים קדמו כו' לכן היו הכותלי' מעצי שטים והעפר היה בקרקע המשכן וכנ"ל:

והנה זהו ג"כ ענין יוסף ויהודה. שהוא ג"כ בחי' ומדרגת שמים וארץ ובחי' צומח דומם כו'. כי יוסף לשון תוספת ורבויו שמתוסף והולך בהגדלה והגבהה למעלה והוא ענין בחי' צומח ובפרט בחי' הארץ שגדל והולך למעלה מעלה ברום המעלות. וכמ"ש צדיק כתרמר יפרח כארז בלבנון ישגה (והיינו בחי' ז"א דאצי' שנק' צומח לגבי המל' שנק' דומם כמ"ש במ"א באריכות שהמדות יש בהם צמיחה וגידול אבל האותיות הן בחי' דומם כו' ובמדות יש בחי' קטנות וגדלות. וזהו בחי' עץ ארז ואזוב שהאזוב הוא בחי' הקטנות והארז בחי' הגדלות כו'. וז"ש כארז בלבנון ישגה כו' ויוסף בפרט הוא בחי' יסוד שעולה עד הדעת ודעת עולה עד הכתר כו'. וכשמביריח מעלה מעלה נק' ארז בלבנון כו') ויהודה הוא בחי' ארץ מל' דאצילות שהוא בחי' הדומם דאצי'. ולכן יהודה ל' הודאה ובטול שהדומם יש בו בחי' הבטול ביותר כנ"ל:

והנה בסדר ההשתלשלות עתה יוסף הוא למעלה מיהודה שהרי המל' מקבלת שפעה וחיותה מן הו"א ולכן יוסף היה המלך במצרים שהוא בחי' צומח בחי' גידול והתנשאות והוא היה המשביר והמשפיע לכולם. ויהודה הוא המקבל. וז"ש ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני. פי' שבו יומשך השפע מיוסף הצדיק וכמבואר בזהר דייגש היינו תקרובתא עלמא בעלמא. דהיינו עלמא תתאה בחי' מל' מתייחדת ונגשת לגבי עלמא עלאה בחי' ז"א לקבל השפע כו'. וזהו ע"ד שהיה במשכן הצומח למעלה מהדומם כנ"ל. אבל לע"ל יתעלה יהודה להיות למעלה מבחי' יוסף כמ"ש א"ח עט"ב מצד שרשו שעלה במחשבה תחלה כנ"ל. כי הנה מחשבה הוא חשב מ"ה דהיינו תכלית הבטול שהוא בחי' חכ' דאצי' כח מ"ה. והנה אבא יסד ברתא כי ח"ע נק' ירא' עלאה. וח"ת שהיא המל' היא יראה תתא' וזהו אבא יסד ברתא שמבחי' יראה עלא' דחכ' נמשכ' המל' יראה תתאה. ולע"ל תתעלה בחי' יראה תתאה ביראה עלאה מקורה ע"כ תהי' אז עט"ב כי הבטול הוא למעלה במדרגה מאחוי"ר דמדות הנמשכ' מבחי' חוי"ג דו"א. ולכך גם עכשיו יש בהארץ בחי' הבטול יותר וכנ"ל. ובחי' בטול דיראה עלאה היא בחינת ומדרגת משרע"ה ונחנו מה כו' (וע' לקמן ע"פ יהודה אתה ומ"ש ע"פ מאמר הזהר פ' אמור ע"פ וגם אמנה אחותי בת אבי כו' מענין בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה. ועמ"ש פ' בראשית ד"ה להבין הטעם שנשתנה יצירת):

וזהו מ"ש בהפטרה דפ' ויגש קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה כו' ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף עץ אפרים כו' וקרב אותם אחד אל אחד כו' הנה אני לוקח את עץ יוסף כו' ונתתי אותם עליו את עץ יהודה כו'. עד ועבדי דוד מלך עליהם. פי' כי עתה יוסף הוא למעלה מיהודה שהוא נמשל לארז אשר גדל